

Dosarul nr. 2ra-531/2023
2-21135878-01-2ra-05042023

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: V. Gîrleanu)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: M. Guzun, V. Sîrbu, V. Buhnaci)

ÎNCHEIERE

27 martie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător:

Stela Procopciuc

Judecători:

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Veronica Valuța împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 14 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 24 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

a c o n s t a t a t :

La 13 septembrie 2021, Veronica Valuța a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral.

În susținerea acțiunii reclamanta Veronica Valuța a indicat că la 29 octombrie 2010 a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ion Vacarciuc și Valentinei Vacarciuc, intervenient accesoriu Consiliul mun. Chișinău, Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău cu privire la apărarea dreptului de proprietate prin demolarea construcțiilor neautorizate.

Prin hotărârea din 28 decembrie 2015 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Veronica Valuța împotriva lui Ion Vacarciuc și Valentinei Vacarciuc, intervenient accesoriu Consiliul mun. Chișinău, Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău.

Prin decizia din 21 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Veronica Valuța și s-a menținut hotărârea din 28 decembrie 2015 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău.

Prin decizia din 28 iunie 2017 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul declarat de Veronica Valuța, s-a casat decizia din 21 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău cu restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt

complet de judecată.

Prin decizia din 08 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Veronica Valuța, s-a casat hotărârea din 28 decembrie 2015 a Judecătorei Botanica, mun. Chișinău și s-a confirmat tranzacția de împăcare a părților.

Reclamanta Veronica Valuța a invocat că durata examinării cauzei este excesivă, deoarece s-a examinat pe o perioadă de aproximativ 11 ani, fapt datorat atitudinii pasive a instanței de fond și de apel, precum și a atitudinii pasive a autorităților statului în efectuarea măsurărilor cadastrale.

Astfel, reclamanta a menționat că examinarea cauzei în termen rezonabil a fost de o importanță majoră, iar prin durata excesivă de examinare a litigiului, i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil.

Reclamanta Veronica Valuța a solicitat constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea sumei de 150 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea din 24 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Veronica Valuța.

S-a constatat încălcarea dreptului Veronicăi Valuța la judecarea în termen rezonabil a cauze civile la cererea de chemare în judecată intentată împotriva lui Ion Vacarciuc și Valentinei Vacarciuc, intervenient accesoriu Consiliul mun. Chișinău, Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău cu privire la apărarea dreptului de proprietate prin demolarea construcțiilor neautorizate.

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Veronicăi Valuța suma de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, cererea de chemare în judecată s-a respins. (f.d. 164, 168-175, vol. II)

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 28 decembrie 2021, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a declarat apel nemotivat, iar la 14 aprilie 2022, a depus motivarea apelului împotriva hotărârii din 24 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii, prin care să fie respinsă integral acțiunea.

Prin decizia din 14 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 24 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru. (f.d. 199, 200-214, vol. II)

Pentru a decide astfel, reținând particularitățile și circumstanțele speței, instanța de apel a relevat că la data de 29 octombrie 2010, Veronica Valuța s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Ion Vacarciuc și Valentina Vacarciuc, intervenienți accesorii Consiliul municipal Chișinău, OCT Chișinău cu privire la apărarea dreptului de proprietate.

La data de 04 octombrie 2011, Valentina Vacarciuc și Ion Vacarciuc s-au adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Veronicăi Valuța, intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău cu privire la stabilirea hotărârii, încasarea prejudiciului material și moral.

Instanța de apel, reieșind din conținutul Raportului motivat, anexat la dosar, a constatat că termenul examinării cauzei a cuprins perioada 29 octombrie 2010 –

08 iunie 2021 (10 ani 7 luni și 9 zile).

Din punct de vedere a complexității, instanța de apel a reținut că această cauză nu este dificilă factologic sau juridic și nu necesita o muncă juridică vastă, fiind una medie de complexitate, având în vedere subiecții în proces, obiectul litigiului, materialul probator și cadrul legal în baza căruia urma a fi verificată temeinicia și legalitatea pretențiilor.

Responsabilitatea principală pentru judecarea cauzei și pentru desfășurarea rapidă a unui proces îi revine instanței de judecată, în speță instanțele de judecată nu au demonstrat diligență în gestionarea cauzei a cărei tergiversare se solicită a fi constatată, iar transmiterea cauzei la rejudecare, pe motive de procedură (admiterea unor încălcări procedurale care nu puteau fi corectate de instanța ierarhic superioară), demonstrează că dreptul reclamantului la judecare în termen rezonabil a cauzei a fost încălcat.

În ceea ce privește conduita autorităților naționale, instanța de apel a notat că deși în cadrul judecării cauzei s-a înregistrat amânarea repetată a ședințelor de judecată, această perioadă nu poate fi imputată exclusiv instanțelor, deoarece amânările au avut loc inclusiv, întru exercitarea drepturilor procedurale a părților, precum și din cauza neprezentării în ședințele de judecată a participanților la proces.

Deși, amânările ședințelor de judecată în mare parte au fost impuse de normele de drept procedural ce reglementează dreptul la apărare, instanța de apel a remarcat că aflarea unui litigiu ce are ca obiect apărarea dreptului de proprietate spre examinare în cele 3 nivele de jurisdicție timp de 10 ani 7 luni și 9 zile, nu poate fi privită ca o neîncălcare a dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei.

Respectiv, instanța de apel a conchis că dreptul Veronicăi Valuța la examinarea în termen rezonabil a litigiului, prevăzut de articolul 6 § 1 din Convenție, nu a fost respectat, aspect care generează constatarea acestei încălcări.

În circumstanțele expuse, instanța de apel a constatat, că instanța de fond corect a reținut încălcarea dreptului Veronicăi Valuța la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, fiind necesară repararea prejudiciului moral cauzat ultimei prin această încălcare.

Ținând cont de principiul compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, precum și compensațiile acordate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului pe litigii similare, instanța de apel a concluzionat că suma de 50 000 lei, acordată de prima instanță, constituie o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul cauzat Veronicăi Valuța, fiind echitabilă în raport cu circumstanțele constatate supra și proporțională suferințelor suportate.

La 01 martie 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 14 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârii instanței de fond și deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi hotărâri, privind respingerea acțiunii.

În motivarea recursului, a invocat că Veronica Valuța a acceptat toate acțiunile întreprinse de instanțele de judecată, ca ulterior să înainteze acțiune în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, care urmărește un interes exclusiv pecuniar.

Or, în situația în care jurisprudența accentuează impactul decisiv al unei cereri

de accelerare, recurentul a considerat lipsită de importanță elucidarea acestui aspect.

Subsecvent, recurentul a relatat că în speță nu există careva motive de tergiversare a examinării cauzei, or, însăși respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată naționale, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept tergiversare a examinării cauzei.

La caz, recurentul a specificat că termenul rezonabil urmează a fi apreciat în coroborare cu termenii prevăzuți de legislația procesual civilă, fiind stabiliți în vederea desfășurării procesului cu respectarea unor principii fundamentale ale dreptului procesual civil, cum ar fi: principiul disponibilității, principiul contradictorialității și egalității în drepturi a participanților la proces, care în ansamblu materializează dreptul părții la un proces echitabil.

Astfel, termenul de examinare a cauzei nu poate fi considerat unul excesiv, în condițiile în care a fost justificată existența unor circumstanțe întemeiate, urmând a fi acordată prioritate îndeplinirii actului justiției, în vederea necompromiterii eficacității și relevanței.

Prin urmare, recurentul a considerat eronată aprecierea instanțelor ierarhic inferioare referitor la necesitatea reparării prejudiciului prin acordarea satisfacțiilor pecuniare.

La fel, recurentul a indicat că o altă circumstanță esențială omisă de instanțele de judecată este finalitatea procesului supus controlului, or, prin încheierea din 08 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a confirmat tranzacția de împăcare a părților.

În consecință, recurentul a invocat că la examinarea cauzei, instanțele judecătorești ierarhic inferioare au interpretat în mod eronat legea.

La 09 iunie 2023, Valuța Veronica, reprezentată de avocatul Beriozchin Ana, a depus referință la recursul declarat de Ministerul Justiției, prin care a solicitat să fie considerat ca inadmisibil.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 14 decembrie 2022 și a expediat-o participanților la proces la 27 februarie 2023, fapt confirmat prin scrisoarea de expediere (f. d. 215 Vol. II), astfel, recursul declarat la data de 01 martie 2023, este în termen.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

Conform art. XI alin. (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la

data depunerii recursului. În această consecvență, se deduce că admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, împotriva deciziei din 14 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinată în baza temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă în vigoare până la 01 septembrie 2023.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs depusă de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Verificând motivele de casare, invocate în recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că acesta nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel și nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, verificând din oficiu, existența circumstanțelor expuse în art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, și anume, dacă au fost săvârșite alte încălcări decât cele indicate ce ar constitui temei de declarare a recursului în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau dacă instanța de apel a apreciat probele arbitrar, sau dacă ar exista erori comise ce ar duce la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, nu a depistat.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural, și anume, dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în

mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul conține obiecții de fapt și de drept, similare celor expuse în cererea de apel, care au fost analizate de către instanța de apel, fiind apreciate corespunzător.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii, prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1997, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 433 lit. a), art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, împotriva deciziei din 14 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Stela Procopciuc

judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi